

A. Fortvivlelse er synden

Synd er: For Gud, eller med forestillingen om Gud fortvivlet ikke at ville være sig selv, eller fortvivlet, at ville være sig selv. Synd er således den potenserede svaghed eller den potenserede trods: Synd er en forstærkelse af fortvivlelse. Det, hvorpå eftertrykket ligger, er: For Gud, eller at gudsforestillingen er med; det, der dialektisk, etisk, religiøst gør synd til, hvad juristerne kalder "kvalificeret" fortvivlelse, er gudsforestillingen. Skønt der i dette afsnit, mindst da i A, ikke er plads til eller sted for psykologisk skilddring, må dog her som det mest dialektiske grænseområde mellem fortvivlelse og synd anføres, hvad man kunne kalde en digtereksistens i retning af det religiøse, en eksistens, der har noget tilfælles med resignationens fortvivlelse, kun at gudsforestillingen er med.

En sådan digtereksistens vil, hvad der ses af kategoriernes forbindelse og stilling være den eminente digtereksistens. Kristeligt betragtet er (trods al æstetik) enhver digtereksistens synd, den synd: At digte i stedet for at være, at forholde sig til det gode og sande gennem fantasi i stedet for at være det, det er, eksistentielt stræber at være det. Den digtereksistens, om hvilken vi her taler, er deri forskellig fra fortvivlelse, at den har gudsforestillingen med sig eller er for Gud; men den er uhyre dialektisk, og som et uigennemtrængeligt dialektisk virvar over, om hvorvidt den dunkelt er sig bevidst at være synd.

En sådan digter kan have en meget dyb religiøs trang, og forestillingen om Gud er medoptaget i hans fortvivlelse. Han elsker Gud over alt, Gud som

er ham hans eneste trøst i hans hemmelige kval, og dog elsker han kvalen, den vil han ikke slippe. Han vil så gerne være sig selv for Gud, dog ikke i hen-seende til det faste punkt, hvori selvet lider, der vil han fortvivlet ikke være sig selv; han håber på, at evigheden vil tage det bort, og her i timeligheden kan han, hvor meget han end lider derunder, ikke beslutte sig til at overtage det, ikke troende ydmyge sig derunder.

Og dog vedbliver han at forholde sig til Gud, og dette er hans eneste salighed; det ville være ham den største rædsel at skulle undvære Gud, "det vil-le være til at fortvivle over" og dog tillader han sig egentlig, men måske ubevidst, at digte Gud en lille smule anderledes, end Gud er, lidt mere a la en kær-lig fader, som alt for meget følger barnets – eneste øn-ske. Som en der blev ulykkelig i elskov, og derved blev digter, livsaligt priser elskovens lykke: Således bliver han religiøsitetens digter. Han blev ulykke-lig i religiøsitet, han forstår dunkelt, at det, der for-dres af ham, er at slippe denne kval, ɔ: troende at ydmyge sig under den og overtage den som høren-de med til selvet – thi han vil holde den ude fra sig, og just derved holder han den fast, skønt han rig-tig nok (hvad der, som hvert ord af en fortvivlet, er bagvendt rigtigt og altså at forstå omvendt) mener, at dette skal betyde, at skille sig af med den, så godt som muligt, at slippe den, så godt som det er et men-neske muligt.

Men troende at overtage den, det kan han ikke, det vil sige, det vil han i sidste forstand ikke, eller, her ender hans selv i dunkelhed. Men som hin dig-ters beskrivelse af elskov, således har denne dig-ters beskrivelse af det religiøse en fortryllelse, et

lyrisk sving, som ingen ægtemands og ingen velærværdigheds. Det er heller ikke usandt, hvad han siger, ingenlunde, hans fremstilling er just hans lykkeligere, hans bedre jeg. Han er i forhold til det religiøse en ulykkelig elsker, 3: han er ikke i streng forstand en troende; han har kun det første af troen: Fortvivlelsen, og i den en brændende længsel efter det religiøse.

Hans kollision er egentlig denne: Er han den kaldede, er pælen i kødet udtrykket for, at han skal bruges til det overordentlige, er det for Gud ganske i sin orden med det overordentlige, han er blevet? Eller er pælen i kødet det, han skal ydmyge sig under for at nå det almene menneskelige?

Dog nok herom, jeg kan med sandhedens eftertryk sige: Til hvem taler jeg? Sådanne psykologiske undersøgelser i n'te potens, hvem bryder sig om dem; de ubetydelige billeder, som præsten maler, kan man bedre forstå, de ligner alle og enhver, skuffende, folk som de er flest, og, åndeligt forstået, ingenting.

1. Kapitel. Overgangene i bevidstheden om selvet (bestemmelsen: For Gud)

I det foregående afsnit er der stadig eftervist en overgang i bevidsthed om selvet; først kom uvidenhed om at have et evigt selv (C. B. a.), så en viden om at have et selv, hvori der dog er noget evigt (C. B. b.), og her inden for (α. 1. 2. β) blev igen eftervist overgange. Denne hele betragtning må nu dialektisk vendes på en ny måde. Sagen er denne: Den gradation i bevidstheden om selvet, vi hidtil har beskæftiget os med, er inden for bestemmelsen: Det menneskelige selv, eller det